

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Kuluttajapolitiikka EU:n laajentumisen jälkeen”

(2005/C 221/24)

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 17. heinäkuuta 2003 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta ”Kuluttajapolitiikka EU:n laajentumisen jälkeen”

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 8. syyskuuta 2004. Esittelijä oli Jorge **Pegado Liz**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 9.–10. helmikuuta 2005 pitämässään 414. täysistunnossa (helmikuun 10. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 95 ääntä puolesta kahden pidättyessä äänestämästä.

1 Johdanto ja lausunnon perustelut

1.1 EU:n laajentuminen samanaikaisesti kymmeneen uuteen jäsenvaltioon aiheuttaa muitakin kuin määrällisiä ongelmia.

Kokonaisvaltaisen analyysiin tekeminen uusien jäsenvaltioiden liittymisen vaikutuksesta unionin rakentamiseen ja toimintaan oli yksi syy Eurooppa-valmistelukunnan asettamiseen, ja perustuslakiluonnoksessa on esitetty lukuisia asiaan liittyviä aloitteita.

Myös alakohtaisissa politiikoissa joudutaan pohtimaan laajentumisen vaikutuksia toiminnan eri osa-alueisiin. ⁽¹⁾

1.2 EU:n kuluttajapolitiikassa ja -lainsäädännössä ei kuitenkaan ole toistaiseksi pohdittu järjestelmällisesti ja syvällisesti laajentumisen laadullisia seurauksia eikä tähän politiikkaan ja lainsäädäntöön mahdollisesti tehtäviä muutoksia ja mukautuksia niiden sopeuttamiseksi uusiin, noin 500 miljoonan kuluttajan markkinoihin.

1.2.1 ETSK:n 14.–15. maaliskuuta 2003 Thessalonikissa järjestämässä konferenssissa kuitenkin korostettiin sitä, että laajentuminen voi muuttaa merkittävästi kuluttajapolitiikan taustalla olevia suuntaviivoja. Muutokset saattavat heijastua jopa EY:n perustamissopimukseen, kuluttajansuojelun uusien välineiden konkreettisiin määrittelytapoihin ja välineiden riittävän yhtenäiseen soveltamis- ja täytäntöönpanotapaan kaikkialla unionissa, kun jäsenvaltioiden lainsäädännön epäyhtenäisyys väistämättä lisääntyy melkoisesti.

1.3 Oikeastaan kyse on todellisesta ”laadullisesta harppauksesta”, uudesta tavasta huolehtia kuluttajansuojasta ja edistää kuluttaja-asioita. Näin halutaan varmistaa, että kuluttajat saavat äänensä kuuluviin ja ovat aktiivisia ja että heille taataan edustus kaikilla poliittisen päätöksenteon tasoilla unionin laajennuttua ja tilanteen muututtua: kulutuskäytännöt ja -tottumukset poikkeavat nyt toisistaan, ja kulttuuriperinteissä, lainsäädännössä ja käytännösäädännöissä on eroja.

(¹) ETSK on käsitellyt kaikkia näitä kysymyksiä useissa lausunnoissaan, joista mainittakoon seuraavat:

- ”Koheesiopolitiikan tulevaisuus laajentumisen yhteydessä ja siirryttäessä osaamistalouteen”, esittelijä Henri **Malosse**, EYVL C 241, 7.10.2002.
- ”Laajentumisen taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset ehdokasvaltioissa”, esittelijät Dimitrios N. **Dimitriadis** ja Eva **Belabed**, EUVL C 85, 8.4.2003.
- ”Laajentumisen vaikutukset EMUun”, esittelijä Bruno **Vever**, EUVL C 61, 14.3.2003.
- ”Laajentumisen vaikutukset yhteismarkkinoihin”, esittelijä Eva **Belabed**, EUVL C 85, 8.4.2003.
- ”Liikenne ja laajentuminen”, esittelijä Dethmer **Kielman**, EUVL C 61, 14.3.2003.
- ”Jäsenyysvalmisteluihin myönnettävä rahoitustuki”, esittelijä Kenneth **Walker**, EUVL C 61, 14.3.2003.
- ”EU:n laajentuminen: ehdokasvaltioiden haasteet taloudellisten liittymiskriteereiden täyttämässä”, esittelijä Bruno **Vever**, EYVL C 193, 10.7.2001.
- ”Euroopan unionin itälaajeneminen ja metsäsektori”, esittelijä Seppo **Kallio**, EYVL C 149, 21.6.2002.

1.4 Tämän oma-aloitteisen lausunnon tarkoituksena oli alun perin käynnistää mahdollisimman syvälinen keskustelu laajentumisen vaikutuksista kuluttajapolitiikkaan ja kuluttajalainsäädäntöön, jotta voitaisiin tehdä ehdotuksia uusien jäsenvaltioiden täydellisen integroitumisen jälkeisinä vuosina harjoitettavan kuluttajapolitiikan suuntaviivoiksi, esittää mahdollisesti kuluttajansuojaa, kuluttaja-asioiden edistämistä ja kuluttajien aktivoimista koskevan yhteisön säännösten muuttamista tai tehdä jopa uusia, tarpeelliseksi katsottavia lainsäädäntäaloitteita.

2 Menettelytapa ja valmistelutyö

2.1 Lausunnon valmistelun lähtökohtana olevan periaatteen mukaisesti pidettiin välttämättömänä kerätä mahdollisimman tarkkoja tietoja uusissa jäsenvaltioissa kohdatuista ongelmista yhteisön lainsäädännön soveltamisessa.

2.2 Niinpä lähetettiin kaksi kyselylomaketta useille alan vastuuhenkilöille, jotka toimivat etenkin unioniin liittyneiden uusien valtioiden julkishallinnossa, kuluttajien etuja ajavissa järjestöissä tai välittömästi kuluttajasuhteiden kanssa tekemisissä olevissa tai yhteisön oikeutta soveltavissa ammattialajärjestöissä. Lisäksi 2. joulukuuta 2003 järjestettiin kuulemistilaisuus, joka keräsi laajan ja aktiivisen osanottajajoukon.

2.3 Käsillä olevan lausunnon pohjalta voidaan esittää laajentumisen jälkeen toteutettavien kuluttajapolitiikan suuntaviivojen mahdollisia muutoksia koskevia johtopäätöksiä ja suosituksia, jotka perustuvat järjestetyn kuulemistilaisuuden tuloksiin ja kyselylomakkeisiin tulleiden vastausten analysointiin ja joissa otetaan huomioon asian valmistelun yhteydessä solmitut kahdenväliset suhteet.

3 Edustavan kuluttajajärjestön määritelmä kuluttaja-asioiden edistämiseksi ja kuluttajien aktivoimiseksi

3.1 Kaikki lienevät yhtä mieltä siitä, että nykyaikaisen kuluttajapolitiikan avulla tulisi ensisijaisesti edistää kuluttajien asemaa laajentuneiden yhtenäismarkkinoiden "markkinatoimijoina" sekä tukea ja luoda asianmukaisia välineitä ja mekanismeja, jotta kuluttajat voisivat osallistua itseään koskevien poliittisten suuntaviivojen määrittelyyn. ⁽¹⁾

3.2 On totta, että jäsenvaltioissa toimivilla valtakunnallisilla, alueellisilla ja paikallisjärjestöillä sekä yhteisön eri toimielinten ja yhteisön laajuisesti toimivien järjestöjen omilla rakenteilla on edellä mainitun päämäärän saavuttamisessa tärkeä rooli. Yleisesti ollaan kuitenkin sitä mieltä, että kuluttajien on oma-aloitteisesti kokoontumis- ja yhdistymisvapautensa puitteissa päätettävä, miten he voivat parhaiten järjestäytyä puolustamaan ja ajamaan etujaan sekä osallistua poliittiseen päätöksentekoon ja lainsäädännön valmistelu-työhön eri tasoilla kuluttajapoliittisista suuntaviivoista keskusteltaessa ja niitä määriteltäessä.

3.3 Pääperiaatteena on siis ehdottomasti oltava kuluttajien itsenäisen järjestäytymis- ja toimintakyvyn täysivaltainen tunnustaminen siten, että he voivat paikallisella, alueellisella, valtakunnallisella, kansainvälisellä ja yhteisön tasolla järjestäytyä ja muodostaa kattojärjestöjä turvatakseen asianmukaisen edunvalvontansa ja osallistumisensa kaikissa niissä elimissä, joissa heitä koskevia päätöksiä tehdään.

Sekä kansallisen että yhteisön lainsäätäjän on taattava ja varmistettava tämän periaatteen toteutuminen.

⁽¹⁾ Tämä käy nimenomaisesti ilmi yhteisön kuluttajapoliittisesta strategiasta vuosiksi 2002–2006 2. joulukuuta 2002 annetun neuvoston päätöslauseلمان (EUVL C 11, 17.1.2003, s. 1) kohdasta 14, jossa todetaan seuraavaa:

"[NEUVOSTO] KEHOTTAU KOMISSIOTA JA JÄSENVALTIOITA: – –

14. tukemaan edustavia kuluttajajärjestöjä, jotta ne voisivat itsenäisesti edistää kuluttajien etuja sekä yhteisössä että kansallisella tasolla ja käyttää vaikutusvaltaa, käydä esimerkiksi tasapainoista vuoropuhelua yritysten kanssa ja osallistua yhteisön politiikkojen muotoiluun. Tätä varten olennaisia olisivat valmiuksien parantamista koskevien hankkeiden kehittäminen kuluttajajärjestöjen vahvistamiseksi tarvittaessa sekä rajat ylittävän liiketoiminnan erityispiirteisiin liittyvä koulutus."

3.4 Hyvin yleinen ja selvästi ilmaistu toivomus onkin, että yhteisön tasolla määriteltäisiin yhtenäiset muuttajat, joilla taattaisiin, että kaikki kuluttajien omasta aloitteesta syntyneet järjestöt noudattavat demokraattisia perustamis- ja toimintaperiaatteita. Näin varmistettaisiin kuluttajien tehokas, itsenäinen ja riippumaton edustus.

3.4.1 Osaa yhteisön välineissä säädetyistä kriteereistä, joiden avulla kuluttajajärjestöjen edustavuuden muuttajat määritellään järjestöjen vertailukelpoisuuden takaamiseksi koko yhteisön alueella, pidetään verrattain riittämättöminä. ⁽¹⁾

3.4.2 EU on puolestaan määritellyt erityistarpeita varten tiettyjä kriteereitä edustavien kuluttajajärjestöjen tunnustamiseksi, kuten kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista 19. toukokuuta 1998 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 98/27/EY säädetyt perusteet. ⁽²⁾

3.4.2.1 Edellä esitetyn kaltaiset, jäsenvaltioiden ”hallinnolliseen” päätökseen tukeutuvat perusteet eivät kuitenkaan voi olla lähtökohtana edustavan kuluttajajärjestön yhdenmukaiselle määritelmälle, joka olisi yhtäläinen ja vertailukelpoinen sisämarkkinoilla eri jäsenvaltioissa.

⁽¹⁾ Tässä yhteydessä viitataan erityisesti 8. joulukuuta 2003 tehtyyn Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseen N:o 20/2004/EY kuluttajapolitiikkaa tukevien yhteisön toimien rahoitusta koskevista yleisistä puitteista vuosille 2004–2007 (EUVL L 5, 9.1.2004, s. 1). Päätöksen 7 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

- ”2. Rahoitusosuus toimeen 16 voidaan myöntää eurooppalaisille kuluttajajärjestöille, jotka:
- a) ovat hallituksista, teollisuudesta, kaupallisista ja muista liiketoimintaan liittyvistä eturistiriidoista riippumattomia, voittoa tavoittelemattomia järjestöjä, joiden päätarkoituksena ja päätoimintamuotona on kuluttajien terveydellisten, turvallisuuteen liittyvien ja taloudellisten etujen edistäminen ja suojeleminen yhteisössä;
  - b) ovat saaneet valtuudet kuluttajien etujen edustamiseen yhteisön tasolla vähintään puolessa yhteisön jäsenvaltioista kansallisilta kuluttajajärjestöiltä, jotka ovat kansallisten sääntöjen tai käytännön mukaisesti edustavia ja toimivat kansallisella tai alueellisella tasolla; ja
  - c) ovat toimittaneet komissiolle tyydyttävät kertomukset jäsenkunnastaan, sisäisistä säännöistään ja rahoituslähteistään.
3. Rahoitusosuus toimeen 17 voidaan myöntää eurooppalaisille kuluttajajärjestöille, jotka:
- a) ovat hallituksista, teollisuudesta, kaupallisista ja muista liiketoimintaan liittyvistä eturistiriidoista riippumattomia, voittoa tavoittelemattomia järjestöjä, joiden päätarkoituksena ja päätoimintamuotona on kuluttajien etujen edustaminen yhteisön tason standardoinnissa; ja
  - b) vähintään jäsenvaltioiden kahdessa kolmasosassa ovat saaneet valtuudet kuluttajien etujen edustamiseen yhteisön tasolla
  - elimiltä, jotka kansallisten sääntöjen tai kansallisen käytännön mukaisesti edustavat kansallisia kuluttajajärjestöjä jäsenvaltioissa, tai
  - jos tällaisia elimiä ei ole, jäsenvaltioiden kansallisilta kuluttajajärjestöiltä, jotka ovat kansallisten sääntöjen tai kansallisen käytännön mukaisesti edustavia ja toimivat kansallisella tai alueellisella tasolla.”
  - (Ks. 17. heinäkuuta 2003 annettu ETSK:n lausunto [INT/180], EUVL C 234, 30.9.2003, esittelijä Bernardo **Hernández Bataller**.)

⁽²⁾ EYVL L 166, 11.6.1998, s. 51:

”3 artikla

Kanteen nostamiseen oikeutetut yksiköt

Tässä direktiivissä ’oikeutetulla yksiköllä’ tarkoitetaan mitä hyvänsä jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettua elintä tai järjestöä, jolla on oikeus valvoa 1 artiklassa tarkoitettujen säännösten noudattamista, erityisesti:

- a) yhtä tai useampaa riippumatonta julkista elintä, jonka nimenomaisena tehtävänä on 1 artiklassa tarkoitettujen etujen suojaaminen niissä jäsenvaltioissa, joissa tällainen elin on, ja/tai;
- b) järjestöjä, joiden tehtävänä on suojata 1 artiklassa tarkoitettuja etuja kansallisessa lainsäädännössä määrättyjen perusteiden mukaisesti.”

Tai nykyisessä koonnatussa muodossaan (joka ei eroa aiemmasta suomenkielisestä toisinnosta):

”3 artikla

Kanteen nostamiseen oikeutetut yksiköt

Tässä direktiivissä ’oikeutetulla yksiköllä’ tarkoitetaan mitä hyvänsä jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettua elintä tai järjestöä, jolla on oikeus valvoa 1 artiklassa tarkoitettujen säännösten noudattamista, erityisesti:

- a) yhtä tai useampaa riippumatonta julkista elintä, jonka nimenomaisena tehtävänä on 1 artiklassa tarkoitettujen etujen suojaaminen niissä jäsenvaltioissa, joissa tällainen elin on, ja/tai;
- b) järjestöjä, joiden tehtävänä on suojata 1 artiklassa tarkoitettuja etuja kansallisessa lainsäädännössä määrättyjen perusteiden mukaisesti.”

3.5 Pyrittäessä määrittelemään edustavan kuluttajajärjestön yhdenmukaista käsitettä on korostettu muun muassa seuraavia tekijöitä:

- a) Ne ovat oikeussubjekteja ja oikeustoimikelpoisia.
- b) Ne eivät tavoittele voittoa.
- c) Niiden sääntömääräinen päätarkoitus on yleinen kuluttajien etujen puolustaminen ja edustaminen (yleistä etua ajavat järjestöt) tai järjestön jäsenten ja kuluttajien tai tavaroiden ja tiettyjen palvelujen käyttäjien puolustaminen ja edustaminen (erityisetuja ajavat järjestöt).
- d) Jäsenet valitsevat järjestön elimet vapaasti yhtenäisillä ja salaisilla vaaleilla.
- e) Niiden rahoitus on itsenäistä.
- f) Ne ovat riippumattomia poliittisesta tai taloudellisesta vallasta sekä liike-elämästä ja (tarjontapuolella toimivan) liike-elämän organisaatioista.

3.5.1 On myös ehdotettu, että osuustoimintajärjestöt, etenkin kulutusosuuskunnat, rinnastettaisiin kuluttajajärjestöihin. ⁽¹⁾

3.5.2 On niin ikään esitetty mahdollisuutta, että jäsenvaltioiden valtuuttama julkisoikeudellinen taho velvoitettaisiin tunnustamaan hallinnollisesti kyseisten järjestöjen edustavuus. On kuitenkin myös kannatettu sitä, että kuluttajajärjestöille annettavan tuen on perustuttava niiden teknisiin ominaispiirteisiin sekä niiden toiminnan tuloksiin eikä ainoastaan kansallisten viranomaisten antamaan valtuutukseen.

3.6 Komitean mielestä komission tulisi asian arkaluonteisuuden ja yleisesti tunnustetun merkityksen vuoksi tarkastella sitä huolellisesti ja julkaista tämän jälkeen asiaa koskeva tiedonanto.

3.7 Kuluttajien yleisiä tai erityisiä etuja ajavat järjestöt ovat todenneet, että käytössä olevissa järjestelmissä on useita puutteita tai aukkoja, jotka on korjattava, ennen kuin kuluttajat voivat käyttää asianmukaisesti edustus-oikeuttaan etenkin yhteisön tasolla.

3.7.1 Niin ikään on syytä korostaa kuluttajia edustavien järjestöjen johdon, asiantuntijoiden ja kouluttajien perehdyttämistarpeita. ⁽²⁾

3.7.2 Kuluttajajärjestöjen on saatava ylipäättään kuluttajille jaettavan yleisluonteisen tiedon lisäksi yksilöityä, ennalta jaettavaa tietoa, jota ne voivat levittää edelleen jäsenistölleen ja kuluttajille omissa maissaan tai omilla alueillaan.

3.7.3 Kuluttajajärjestöjen edustusta on vahvistettava yhteisön tasolla eri toimielimissä joko suoraan tai kattojärjestöjen kautta. On kuitenkin pantava tyytyväisenä merkille komission viimeaikaiset aloitteet kuluttajakomitean uudistamiseksi ⁽³⁾ ja suhteista kuluttajiin vastaavan virkamiehen nimittämiseksi kilpailuasoiden pääosaston alaisuuteen ⁽⁴⁾. Tätä esimerkkiä tulisi seurata muillakin kuluttajia koskevien politiikkojen aloilla. ⁽⁵⁾

⁽¹⁾ Osuuskuntasektorin merkitystä on käsitelty 23. helmikuuta 2004 julkaistussa komission tiedonannossa osuuskuntien edistämisestä Euroopassa (KOM(2004) 18 lopullinen). Siinä esitetään ajatus eurooppaosuuskunnan sääntöjen laatimisesta. (Jean François Hoffeltin esittelemä lausunto.

⁽²⁾ Onkin ilahduttavaa, että komission terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston tuoreimmassa aloitteessa Euroopan kuluttajaliiton BEUC:n tehtäväksi annetaan rahoituksen ja henkilöresurssien hallinnointiin, suhdetoimintaan ja edunvalvontaan sekä kuluttajalainsäädäntöön liittyvän ammatillisen koulutuksen järjestäminen jo kuluvan vuoden aikana.

⁽³⁾ Komission päätös, tehty 9. lokakuuta 2003, eurooppalaisen neuvoo-antavan kuluttajaryhmän perustamisesta (EUVL L 258, 10.10.2003).

⁽⁴⁾ Kuluttajien yhteyshenkilön viran perustamisesta ilmoitettiin joulukuussa 2002. Komission jäsen Mario Monti nimitti 9. joulukuuta 2003 (IP/03/1679, 9.12.2003) virkaan Juan Antonio Riviere y Martín varmistaakseen jatkuvan vuoropuhelun eurooppalaisten kuluttajien ja komission välillä.

⁽⁵⁾ Mainittakoon myös komission äskettäin tekemä tärkeä päätös tiedekomiteoiden perustamisesta kuluttajien turvallisuuden, kansanterveyden ja ympäristön aloilla (EUVL L 66, 4.3.2004).

3.7.4 Yhtä tärkeää lienee ryhtyä jälleen järjestämään määrärajoin Euroopan kuluttajafoorumeita kuluttajajärjestöjen välisen vuoropuhelun, tiedotuksen ja yhteistyön laajentamiseksi ja tehostamiseksi.

4 Kuluttajajärjestöjen rahoitus

4.1 Eräs kuluttajien asianmukaisen edustuksen tärkeimmistä perusedellytyksistä on turvata heidän edustusrakenteidensa organisaation ja toiminnan riittävä rahoitus. ⁽¹⁾

4.2 Tietyt kuluttajien edustajat ovat sitä mieltä, että kussakin maassa vallitsevista kansallisista järjestelmistä riippumatta yhteisön voimakas tuki ja kannustimet ovat ainoa tapa antaa kuluttajien etujärjestöille välineet, joita ne tarvitsevat kuluttajien edun puolustamiseen, edistämiseen ja edustamiseen alueellisella, valtakunnallisella, kansainvälisellä ja yhteisön tasolla. ⁽²⁾

4.3 Yleisesti onkin korostettu sitä, että kuluttajajärjestöt tuskin pystyvät pelkkien jäsenmaksuista tai omasta toiminnastaan saatujen varojen turvin varmistamaan pysyvän rahoituksen, jonka avulla ne voisivat turvata itsenäisyytensä ja riippumattomuutensa poliittisesta ja taloudellisesta vallasta. ⁽³⁾

Edellä mainittujen periaatteiden turvaaminen edellyttää, että rahoitustukea myönnetään yleensä kuluttajien moninaisten etujen puolustamiseen tähtääviin toimiin, ohjelmiin, hankkeisiin ja aloitteisiin, jotka liittyvät etenkin teknisten asiantuntijoiden koulutukseen, kuluttajavalistukseen ja joukkokanteiden kustantamiseen, sen sijaan että tuki käytettäisiin kuluttajajärjestöjen juokseviin hallintomenoihin.

4.4 Kuluttajajärjestöille myönnettävän yhteisön tuen nykyiset puitteet on nimenomaisesti vahvistettu 8. joulukuuta 2003 tehdystä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä 20/2004/EY kuluttajapolitiikkaa tukevien yhteisön toimien rahoitusta koskevista yleisistä puitteista vuosille 2004–2007. ⁽⁴⁾ Siihen liittyy myös 15. syyskuuta 2003 julkaistu valmisteluasiakirja aiheesta "Vuosiksi 2002–2006 laadittuun kuluttajapolitiittiseen strategiaan sisältyvän toimintaohjelman tarkastelu". ⁽⁵⁾

5 Kuluttajansuojan yhtenäistäminen mahdollisimman korkeatasoiseksi

5.1 Yhteisön kuluttajapolitiikan peruseriaatteen vahvistetaan perustamissopimuksen 153 artiklassa nimenomaisesti yhtenäistämisen vähimmäistaso ja kuluttajansuojan korkea taso. ⁽⁶⁾

⁽¹⁾ Kyselyyn vastanneista 72 % piti nykyistä valtiontukea riittämättömänä.

⁽²⁾ Euroopan kuluttajaliitto BEUC kehotti sangen osuvasti elokuussa 2003 uusien jäsenvaltioiden hallituksia myöntämään riittävästi rahoitustukea kuluttajajärjestöilleen ja kiinnitti niiden huomiota mahdollisuuden hyödyntää tarkoitukseen Phare-ohjelmaa.

⁽³⁾ Kyselyyn vastanneista 75 % totesi, ettei kuluttajien etuja ajavia järjestöjä kohdella verotuksessa muita suotuisemmin.

⁽⁴⁾ EUVL L 5, 9.1.2004, s. 1. Ks. myös ETSK:n lausunto, esittelijä Bernardo **Hernández Bataller**, EUVL C 234, 30.9.2003.

⁽⁵⁾ SEK(2003) 1387, 27. marraskuuta 2003.

⁽⁶⁾ Tähän tulokseen päädytään selvästikin, kun tarkastellaan yhtä aikaa 153 artiklan 1 ja 5 kohtaa, jossa viitataan siihen, että jäsenvaltioiden noudattamaa politiikkaa tukevat ja täydentävät toimet sekä politiikan seurantoimet, jotka neuvosto hyväksyy 251 artiklan mukaisesti sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan, "eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön tiukempia suojoimia" edellyttäen, että ne ovat selvästi sopusoinnussa EY:n perustamissopimuksen ja etenkin sen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden kanssa.

5.2 Niinpä kaikkiin kuluttajansuojaa koskeviin direktiiveihin on sisällytetty niin sanottu vähimmäislauseke. Käytäntö ei ole uusi, ja lauseke on sisällytetty myös perustuslakiluonnokseen. ⁽¹⁾ Se on muotoiltu säädöksissä seuraavasti:

”Tämä direktiivi ei estä jäsenvaltioita antamasta tai pitämästä voimassa direktiivin kattamista kysymyksistä perustamissopimuksen kanssa yhteensopivia tehokkaampia säännöksiä varmistaakseen kuluttajansuojan korkean tason.” ⁽²⁾

5.3 Ainakin sen jälkeen, kun komissio julkaisi vihreän kirjan kuluttajansuojasta EU:ssa ⁽³⁾ ja äskettäisen tiedonannon kuluttajapolitiisesta strategiasta vuosiksi 2002–2006 ⁽⁴⁾, kuluttajansuojalainsäädäntöä on pyritty lähentämään ensisijaisesti kokonaisvaltaisen yhtenäistämisen avulla.

5.3.1 Suuntaus näkyy nimenomaan viimeaikaisissa direktiiviehdotuksissa, jotka koskevat kuluttajille myönnettäviä luottoja ⁽⁵⁾ ja sopimattomia kaupallisia menettelyjä ⁽⁶⁾. Kun lisäksi vielä yliarvostetaan vastaavuoroisen tunnustamisen periaatetta ⁽⁷⁾, näyttää siltä, että kyseessä on yksittäisen lähestymistavan sijaan yleinen suuntaus, jota puoltavat asioiden luonne tai tarve taata olennaisten sisämarkkinäkökohtien toteutuminen.

5.3.2 ETSK ottaa erityisesti huomioon unionin laajenemisen käsittämään 25 jäsenvaltiota ja toteaa, että aina kun on kyse yksinomaan tai pääasiassa sisämarkkinoiden toiminnan turvaamiseen tähtäävistä toimista, on hyvä ottaa käyttöön sellaisia oikeudellisia välineitä, joilla taataan, että yritysten sekä niiden ja kuluttajien välisiä oikeussuhteita sääntelevä lainsäädäntö on mahdollisimman yhtenäistä.

5.3.2.1 Tästä syystä ETSK katsoo, että asian luonteen huomioon ottaen täytyy, aina kun se on mahdollista, antaa asetuksia — eli Euroopan perustuslain uuden nimikkeistön mukaisesti eurooppalakeja ⁽⁸⁾ — tai direktiivejä — eli uuden termistön mukaisesti eurooppapuitelakeja –, joilla lainsäädäntö pyritään mahdollisimman suuressa määrin yhtenäistämään. Näin taataan parhaiten johdetun oikeuden oikeusvarmuus ja sen tarjoama oikeusturva.

5.3.3 Tällaiseen yhtenäistämiseen turvaututtaessa on ETSK:n mielestä kuitenkin ehdottomasti edellytettävä, että kuluttajia suojellaan kaikkein korkeimmalla tasolla, johon tekniikan kehitys, tieteelliset tiedot ja vallitsevat kulttuurimallit antavat mahdollisuuden.

5.4 Kaikissa muissa tilanteissa, joissa etujen suojelua ei ohjaa ensi sijassa sisämarkkinoiden toteuttaminen ja toimivuus, vaan joissa pyritään suojaamaan ja puolustamaan kuluttajia, ETSK:n mielestä paras tapa varmistaa ja taata kuluttajien edut on pitäytyä vähimmäistason takaavassa yhtenäistämisperiaatteessa ja noudattaa aina korkeatasoista suojelua. Jäsenvaltioille on kuitenkin jätettävä mahdollisuus säilyttää tai ottaa käyttöön tehokkaampia suojelutoimia ja soveltaa tiukasti EY:n perustamissopimuksen 153 artiklan 5 kohdan määräystä.

⁽¹⁾ Vastaava määräys sisältyi jo 129 a artiklaan, sellaisena kuin se on muutettuna Maastrichtin sopimuksella.

⁽²⁾ Ks. esimerkiksi direktiivin 90/314/ETY (matkapaketit) 8 artikla, direktiivin 94/47/ETY (osa-aikainen käyttöoikeus) 11 artikla, direktiivin 93/13/ETY (kohtuuttomat ehdot) 8 artikla, direktiivin 97/7/EY (etäsopimukset) 14 artikla, direktiivi 85/577/ETY (muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvotellut sopimukset), direktiivin 84/450/ETY (harhaanjohtava mainonta) 7 artikla ja direktiivin 87/102/ETY (kulutusluotot) 15 artikla. Komissio teetti aiheesta laajan tutkimuksen, jonka käytännön toteutuksesta vastasi Centre de Droit de la Consommation Monique **Goyensin** koordinoimana. Tämän lausunnon esittelijällä oli tilaisuus osallistua tutkimuksen laadintatyöhön yhdessä seuraavien huomattavien juristien kanssa: prof. Klaus **Tonner**, Manuel Ángel **López Sánchez**, Susanne **Storm**, Jérôme **Frank**, Alexandros **Voutsas**, William **Fagan**, Paolo **Martinello**, Andrée **Colomer**, A. **Tavassy** ja Geraint **Howells** (SPC/02/93/CM, heinäkuu 1994). Tutkimuksen päätelmissä luokitellaan yhtenäistämismuotojen eri tasot: vähimmäistaso sekä täysimääräinen, osittainen, kokonaisvaltainen ja valinnainen yhtenäistäminen.

⁽³⁾ KOM(2001) 531 lopullinen, 2. lokakuuta 2001.

⁽⁴⁾ KOM(2002) 208 lopullinen, 7. toukokuuta 2002.

⁽⁵⁾ KOM(2002) 443 lopullinen, 11. syyskuuta 2002.

⁽⁶⁾ KOM(2003) 356 lopullinen, 18. kesäkuuta 2003.

⁽⁷⁾ Sisällytetty nimenomaisesti EY:n perustamissopimukseen Euroopan yhtenäisasiakirjan myötä.

⁽⁸⁾ Ks. perustuslakiehdotuksen 32 artikla.

5.5 Kun unioniin on liittynyt kymmenen uutta jäsenvaltiota, ETSK kehottaa komissiota tarkistamaan kantaansa viimeaikaiseen pyrkimykseen asettaa mahdollisimman korkeatasoinen yhtenäistäminen erotuksetta etusijalle ja rajoittamaan sen käytön tilanteisiin, joissa on kyse sisämarkkinoiden toteuttamisesta tai toimivuudesta. Samalla komission on aina varmistettava, että näissä tapauksissa taataan mahdollisimman korkeatasoinen kuluttajansuoja, joka on alan senhetkisten tieteellisten tietojen, tekniikan kehityksen ja sosiokulttuuristen mallien mukainen.

5.6 ”Tieteelliset tiedot” viittaavat kuluttajapolitiittisten päätösten tekijöiden tietämykseen. Ne kattavat seuraavia seikkoja koskevat hyväksytyt tulokset:

- a) kulutusteoria
- b) kulutuskäyttäytymisen ja organisaatiokehityksen empiiriset tutkimukset
- c) komission suunnitteleminen toimenpiteiden ja hankkeiden arviointi jne.

Tietopohjan ilmeiset puutteet olisi poistettava luomalla toimiva tutkimuskapasiteetti.

5.7 Lisäksi ETSK kehottaa turvautumaan mahdollisuuksien ja lainsäädännön teknisen kehityksen mukaan asetukseen (eli uuden nimikkeistön mukaiseen eurooppalakiin), koska sen avulla voidaan parhaiten taata lainsäädännön tosiasiallinen lähentäminen ja turvata tehokkaasti lainsäädännön oikeusvarmuus ja sen tarjoama oikeusturva, kun lakia sovelletaan oikeussuhteisiin. (1)

6 Toissijaisuuden, vastavuoroisen tunnustamisen ja ennalta varautumisen periaatteet — kuluttajansuojaan mukautettu tulkinta ja soveltaminen

6.1 Tiettyjen EY:n perustamissopimuksen peruseriaatteiden pohjalta muodostetaan johdettua oikeutta, ja niihin tulee aina vedota määriteltäessä Euroopan unionin toimintaloikiin ja toimintaperiaatteiden toteuttamiseen liittyvien sääntelytoimien luonnetta, olennaisia piirteitä, sopivuutta ja aineellista soveltamisalaa.

Kuluttajalainsäädäntö ei muodosta tässä suhteessa poikkeusta.

6.2 Periaatteista tärkeimpiä ovat toissijaisuuden (2), vastavuoroisen tunnustamisen ja ennalta varautumisen periaatteet.

(1) Hyviä esimerkkejä asetuksen käytöstä ovat seuraavat viimeaikaiset asetusehdotukset: asetus tuomioistuinten toimivalta, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (asetus (EY) N:o 44/2001, 22. joulukuuta 2000), asetus oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (asetus (EY) N:o 1348/2000, 29. toukokuuta 2000), asetus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja lasten huoltoa koskevissa asioissa (asetus (EY) N:o 1347/2000, 29. toukokuuta 2000), asetus maksukyvyttömyysmenettelyistä (asetus (EY) N:o 1346/2000, 29. toukokuuta 2000), muutettu ehdotus asetukseksi myynninedistämisestä sisämarkkinoilla (KOM(2002) 585 lopullinen, 25. lokakuuta 2002), ehdotus asetukseksi kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä (KOM(2003) 443 lopullinen, 18. heinäkuuta 2003), ehdotus asetukseksi elintarvikekäyttöön tarkoitetuista materiaaleista ja tarvikkeista (KOM(2003) 689 lopullinen, 17. marraskuuta 2003) jne.

(2) Periaate esitetään EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan toisessa kohdassa seuraavasti:

”Aloilla, jotka eivät kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, yhteisö toissijaisuusperiaatteen mukaisesti toimii vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa kuin jäsenvaliot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, joka suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia voidaan tämän vuoksi toteuttaa paremmin yhteisön tasolla.”

Perustuslain 9 artiklan 3 kohdan muotoilussa on kuitenkin muutampia eroja, joita kannattaisi työstää lainopilliselta kannalta vielä tarkemmin.

Perustuslain teksti kuuluu näin:

”Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi niiden keskushallinnon tasolla tai alueellisella taikka paikallisella tasolla riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.”

Tästä periaatteesta käytävän keskustelun joukosta voidaan mainita seuraavat kannanotot:

Subsidiarité: défi du changement, Jacques Delors -seminaarin pöytäkirjat, julkaisija Institut Européen d'Administration Publique, Maastricht 1991 (IEAP 11/04); Jean-Louis **Clergerie**: *Le principe de subsidiarité*, Ellipses 1997; Prof. G. **Vandersandenin** todennäköisesti julkaisematon tutkielma *Considérations sur le principe de subsidiarité*, tammikuu 1992; Gian Pietro **Orsello**: *Il principio di sussidiarietà nella prospettiva dell'attuazione del Trattato sull'Unione europea*, Rooma 1993; *Commentaire Mégret sur le Traité*, Vol I, 2. painos, Addendum, Cap. III, s. 421–.

6.3. Toissijaisuusperiaatteen soveltamista kuluttajansuojalainsäädäntöön ei tässä yhteydessä ryhdytä tarkastelemaan yksityiskohtaisesti. Sen muotoilusta seuraa kuitenkin välittömästi yhdessä perustamissopimuksen 153 artiklan kanssa, että kyseessä on tapaus, josta eräät kirjoittajat ovat käyttäneet nimitystä "kaksinkertainen toissijaisuus" ⁽¹⁾.

6.3.1 Sen lisäksi, että toissijaisuusperiaate rajataan 3 b artiklassa "ensisijaiseksi" ja yleiseksi, lainsäätäjä on halunnut soveltaa 153 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin vielä tarkemmalla menetelmällä rajattua periaatetta, joka toimii todellisena "toisen asteen" toissijaisuusperiaatteena. Tällaiset yhteisön toimenpiteet ovat hyväksyttäviä — vain läpäistyään ensin toissijaisuusperiaatelle asetetun seulan —, jos ne "täydentävät" tai "tukevat" jäsenvaltioiden aloitteita kyseisillä aloilla.

6.3.2 Toisin sanoen edellytyksenä on aina se, että jäsenvaltio on tehnyt tai aikoo tehdä aloitteen kansallisella tasolla toteutettaviksi toimenpiteiksi, jotta yhteisö voi tapauskohtaisesti toteuttaa aloitteita "täydentäviä" tai "tukevia" toimenpiteitä.

6.3.3 Yhteisöllä ei siis ole aloiteoikeutta ryhtyä toimenpiteisiin edes niillä selvästi säännellyillä aloilla, joilla sen toiminta olisi perusteltua 3 b artiklan mukaisen toissijaisuusperiaatteen nojalla, elleivät toimenpiteet ole seurausta nimenomaan jäsenvaltioiden ensin tekemistä aloitteista.

6.4 Kuluttajien edustajien on kaikissa olosuhteissa ja toissijaisuusperiaatetta konkreettisesti sovellettaessa viestittävä yhteisön toimielimille, ettei periaatteen tulkinta saa estää tarvittavien, oikeasuhtaisten kuluttajansuojatoimien hyväksymistä.

6.5 Komitealla oli tilaisuus esittää perusteellinen näkemyksensä myös vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta ⁽²⁾ marraskuussa 2000 antamassaan oma-aloitteisessa lausunnossa ⁽³⁾, joka liittyi komission tärkeään tiedonantoon "Vastavuoroinen tunnustaminen yhteismarkkinoiden toimintasuunnitelman seurannan yhteydessä" ⁽⁴⁾.

6.6 Komissio on puolestaan julkaissut vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toteuttamiseksi useita toimintalinjoja koskevia toimenpideohjelmia, jotka liittyvät esimerkiksi rikosoikeuden sekä siviili- ja kaupaoikeuden piiriin kuuluviin päätöksiin. ⁽⁵⁾

6.7 Erityisesti kuluttajia koskevilla toimilla on pyritty sääntelemään yhä useampia aloja varsinkin silloin, kun tavoitteena on samalla alan lainsäädännön kokonaisvaltainen yhtenäistäminen.

6.8 Vaikka periaatetta onkin perusteltua soveltaa yleisesti, on aloja, joilla sen käyttö merkitsee sitä, että kuluttajiin sovelletaan jäsenvaltioiden toisistaan poikkeavaa lainsäädäntöä, mikä aiheuttaa epäselviä tilanteita eikä selvästikään kannusta tekemään rajat ylittäviä sopimuksia. ⁽⁶⁾

6.9 Komitea kiinnittää komission huomiota siihen, että vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta on sovellettava varovaisesti ja kunkin alan todelliseen tilanteeseen sopivalla tavalla silloin, kun siihen turvautaan lainsäädäntöjen lähentämiseksi.

⁽¹⁾ On kuitenkin todettava, että tulkinta, jonka komissio esitti Edinburghin Eurooppa-neuvostossa 11.–12. joulukuuta 1992, merkitsisi sitä, että moni jo valmisteilla oleva direktiiviehdotus olisi toissijaisuusperiaatteen nojalla peruttava ja useat muut ehdotukset olisi jäädytettävä tai niitä olisi tarkistettava.

⁽²⁾ Liitettiin perustamissopimukseen laajennetussa muodossa yhtenäisasiakirjan myötä 100 b artiklaksi, jolla vahvistettiin lopullisesti ns. Cassis de Dijon -tuomioon liittyvä oikeuskäytäntö.

⁽³⁾ Lausunto aiheesta "Vastavuoroinen tunnustaminen sisämarkkinoilla", esittelijä Göran Lagerholm, EYVL C 116, 20. huhtikuuta 2001.

⁽⁴⁾ KOM(1999) 299 lopullinen, 16. kesäkuuta 1999.

⁽⁵⁾ EYVL C 12, 15.3.2001.

⁽⁶⁾ Tässä tulevat mieleen erityisesti etäkaupassa tarjottavat rahoitustuotteet.

6.10 ETSK katsoo, että ennalta varautumisen periaatetta, joka sisällytettiin yhteisön oikeuteen vasta Maastrichtin sopimuksella ja jota sovelletaan ainoastaan ympäristöpolitiikkaan, on sitä vastoin pidettävä kaikille EU:n politiikoille yhteisenä oikeudellisenä periaatteena etenkin kuluttajansuojapolitiikassa. Sillä olisi tärkeitä käytännön vaikutuksia nimenomaan silloin, kun arvioidaan järjestelmällisesti ja puolueettomasti kuluttajalle koituvia riskejä ja siviilioikeudellisen vastuun yleissääntönä pidettävää todistustaakaa kääntämistä kuluttajien hyväksi. ⁽¹⁾

7 Todellinen, laaja-alainen kuluttajapolitiikka

7.1 Kuten edellä todetaan, kuluttajapolitiikan laaja- tai poikkialaisuuden käsite, joka sisällytettiin EY:n perustamissopimukseen Amsterdamin sopimuksella, oli jo aikaisemmin tuotu esiin useissa komission ohjelma-asiakirjoissa. ⁽²⁾ Se on nyt saanut oleellista vahvistusta komission poliittisissa suuntaviivoissa, ja se on hyväksytty Euroopan perustuslakiluonnoksessa yhdeksi perusoikeudeksi. ⁽³⁾

7.2 Asiakirjassa ”Kuluttajapolitiittinen strategia vuosiksi 2002–2006” ⁽⁴⁾ todetaan seuraavaa: ”Erityisten kuluttajansuojasääntöjen lisäksi kuluttajaan vaikuttavat muutkin tärkeät EU-politiikan alat kuten sisämarkkina-, ympäristö-, liikenne-, rahoituspalvelu-, kilpailu-, maatalous- ja ulkomaankauppapolitiikka ja kestävä kehitys koskeva politiikka. Kuluttajapolitiikkaa ei voida kehittää eristyksissä, ottamatta huomioon muita aloja, joilla on vaikutusta kuluttajiin. Kuluttajanäkökohtien järjestelmällinen sisällyttäminen kaikkiin EU:n politiikan asiaankuuluviin aloihin on keskeisen tärkeää.” ⁽⁵⁾

7.3 Periaate ei kuitenkaan ole kiteytynyt käytännön toimiksi eikä yhteisön politiikkojen yhteydessä järjestelmällisesti toteutetuiksi toimenpiteiksi. Periaatetta ei myöskään valittu edellä mainitussa strategia-asiakirjassa ensisijaiseksi tavoitteeksi, vaikka ETSK ehdotti sitä komission tiedonannosta laatimassaan lausunnossa. ⁽⁶⁾

7.4 On siis viipymättä määriteltävä avoimet mekanismit ja luotava uskottavia käytänteitä, joilla taataan, että yhteisön toimivaltaan kuuluvista toimenpiteistä päätettäessä otetaan aina huomioon kuluttajien etu ja turvataan kuluttajansuojan korkea taso. ⁽⁷⁾

⁽¹⁾ Ks. ETSK:n lausunto aiheesta ”Ennalta varautumisen periaatteen soveltaminen”, esittelijä Adiren **Bedossa** (EYVL C 268, 19.9.2000, s. 6).

⁽²⁾ Ks. 14. huhtikuuta 1975 julkaistu ETY:n alustava ohjelma, jossa todetaan, että kaikki nämä (kuluttajien) oikeudet on turvattava yhteisön erityispolitiikkojen puitteissa toteutetuina toimin esimerkiksi talouspolitiikan, yhteisen maatalouspolitiikan, sosiaalipolitiikan, ympäristöpolitiikan, liikenne- ja energiapolitiikan puitteissa sekä lähentämällä lainsäädäntöä, sillä kaikki nämä toimet vaikuttavat kuluttajan tilanteeseen. (EYVL C 92, 25.4.1975, suomenkielistä toisintoa ei ole saatavissa). Tätä ajatusta kehitettiin myöhemmin neuvostolle 4. heinäkuuta 1985 laaditussa tiedonannossa ”Uusi sysäys”, jossa ensi kerran aivan oikein todettiin, että sisämarkkinoiden toteuttaminen on vain ”keino eikä Euroopan taloudellisen yhteisön perustamisen lopullinen tavoite” (COM(85) 314 final). Neuvosto antoi kyseisen tiedonannon pohjalta asiaa koskevan päätöslauselman 23. kesäkuuta 1986.

Myös Euroopan parlamentti kehotti maaliskuussa 1992 kuluttajansuojan ja julkisen terveydenhoidon standardeista sisämarkkinoiden toteutumiseksi antamassaan päätöslauselmassa komissiota ”ottamaan kerta kerralta enemmän huomioon kaikkien politiikkojen aloilla kuluttajansuojan velvollisuudet” (asiakirja PE 152150).

Mutta juuri ETSK esitti Amsterdamin kokoontuneen Eurooppa-neuvoston kynnyksellä antamassaan lausunnossa yhteisämarkkinoista ja kuluttajansuojasta (CES 1309/95, hyväksytty 22. marraskuuta 1995, esittelijä Francisco **Ceballo Herrero**) joukon suosituksia horisontaalisen kuluttajapolitiikan täytäntöön panemiseksi ja vaati sen yleisluonteista vahvistamista tarkistettavana olevassa perustamissopimuksessa.

⁽³⁾ III-38 artikla ja III-5 artikla.

⁽⁴⁾ KOM(2002) 208 lopullinen, 7. toukokuuta 2002.

⁽⁵⁾ Em. asiakirja, s. 8.

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto CESE 276/2003, annettu 26. helmikuuta 2003, esittelijä Ann **Davison**, EUVL C 95, 23.4.2003.

⁽⁷⁾ Aiemmin mainitussa, 22. marraskuuta 1995 antamassaan lausunnossa CES 1309/95 ETSK suositteli seuraavaa:

”— Kuluttajien edut tulisi puolueettomasti ja julkisin perustein ottaa huomioon kaikissa Euroopan unionin kauppapolitiittisissa päätöksissä.

— Perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklaa sovellettaessa tulisi kuulla kuluttajajärjestöjä yritysten ja erityisesti yritys-keskittymien välisistä sopimuksista ja niille myönnettävistä poikkeusluvista, koska molemmat käytännöt haittaavat markkinoiden toimintaa.

— Tulisi laatia direktiivejä epärehellisestä kilpailusta ja mainonnasta.

— Tulisi yhtenäistää vakuutuksia koskeva lainsäädäntö kuluttajain suojelemiseksi tämän toimialan syrjivältä ja aggressiiviselta myynniltä.

— Turvallisuusnormien valvontaa sekä turvallisuudelle tai terveydelle vaarallisten tuotteiden ja palvelujen kaupasta määrättäviä rangaistuksia koskevaa yhteistyöpolitiikkaa tulisi vahvistaa. (kohta 3.2.4)”

7.5 ETSK ehdottaakin, että komissio vahvistaisi yhtäältä terveys- ja kuluttaja-asioiden pääosaston henkilö- ja määrärahasurset ja määritteli toisaalta uudelleen menetelmät ja menettelytavat, joilla sen toiminta nivelletään muihin pääosastoihin.

7.5.1 Myös muiden yhteisön toimielinten — neuvoston, Euroopan parlamentin, alueiden komitean sekä Euroopan talous- ja sosiaalikomitean — on tarkasteltava uudelleen toimintatapojaan, jotta kuluttajansuoja otetaan entistä paremmin huomioon kaikissa yhteisön politiikoissa.

8 Kuluttajalainsäädännön yksinkertaistaminen ja kodifointi

8.1 Koska kuluttaja-asioita koskeva lainsäädäntö ja sääntely lisääntyvät ja monimutkaistuvat, lainsäädäntöä on syytä — ja suorastaan välttämätöntä — pyrkiä tehostamaan ja yksinkertaistamaan.

8.2 Komissio on viime aikoina kiinnittänyt yhteisön lainsäädäntötoimessa asiaan yhä enemmän huomiota. ⁽¹⁾

8.3 Komitea on puolestaan kiinnittänyt huomiota samoihin asioihin kuin komissio. Lisäksi komitea otti vuonna 2000 ”yksinkertaistamisen” yhtenäismarkkinoiden seurantaryhmän pysyväksi teemaksi. ⁽²⁾

8.4 ETSK on tyytyväinen Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission tekemään toimielintenväliseen sopimukseen ⁽³⁾ ja viittaa muiden seikkojen osalta edellä mainituissa lausunnoissa esittämiinsä huomioihin, etenkin äskettäin annettuun lausuntoon komission tuoreimmasta asiaan liittyvästä tiedonannosta ⁽⁴⁾.

8.5 Tämä onkin tärkeä huolenaihe, sillä kuluttajalainsäädäntö kohdistuu ensisijaisesti yksityishenkilöihin, minkä vuoksi siihen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja sitä on pyrittävä yksinkertaistamaan entisestään, jotta lainsäädäntöä olisi helpompi ymmärtää ja panna täytäntöön. ⁽⁵⁾

8.6 Samaan aikaan pyritään myös kodifioimaan useita alan direktiivejä. Komissio on jo käynnistänyt suppeamuotoisen kodifiointityön.

8.7 Käsitettä ’kodifointi’ voidaan käyttää monessa merkityksessä. Ei kuitenkaan liene hyödyllistä pyrkiä laatimaan todellista eurooppalaista kuluttajasäännöstöä ⁽⁶⁾. On sitä vastoin jatkettava yhteisön säännösten uudelleenmuotoilua ryhmittelemällä ne laajoiksi asiakokonaisuuksiksi siten, että eri lainsäädäntäaloitteiden sisältämät säännökset vastaavat toisiaan, ja organisoimalla aihekokonaisuudet järjestelmällisesti.

⁽¹⁾ Asian kannalta ovat merkityksellisiä seuraavat, vuoden 1992 jälkeen julkaistut asiakirjat: ”Parempi säädöskäytäntö”, etenkin vuotta 2002 koskeva kertomus (KOM(2002) 715 lopullinen, 11. joulukuuta 2002), sekä komission tiedonannot aiheista ”Lainsäädännön yksinkertaistaminen ja parantaminen” (KOM(2001) 726 lopullinen, 5. kesäkuuta 2002), ”Eurooppalainen hallintotapa – Lainsäädännön parantaminen” (KOM(2002) 275–278 lopullinen, 11. helmikuuta 2003), ”Yhteisön säännösten päivittäminen ja yksinkertaistaminen” (KOM(2003) 71 lopullinen, 11. helmikuuta 2003) ja erityisesti äskettäin julkaistu tiedonanto aiheesta ”Komission lainsäädäntö- ja työohjelma vuodeksi 2004” (KOM(2003) 645 lopullinen, 29. lokakuuta 2003), jossa vuoden 2004 ensisijaiseksi tavoitteeksi asetetaan lainsäädännön yksinkertaistaminen ja kodifointi (liite 5).

⁽²⁾ Ks. seuraavat ETSK:n lausunnot: Bruno **Veverin** laatima lausunto (EYVL C 14, 16.1.2001), Kenneth **Walkerin** laatimat lausunnot (EYVL C 48, 21.2.2002 ja EYVL C 125, 27.5.2002), John **Simpsonin** laatima lausunto (EUVL C 133, 6.6.2003) sekä Daniel **Retureau** laatima lausunto (INT/187 – CESE 500/2004, annettu 17. maaliskuuta 2004, EUVL C 112, 30.4.2004).

⁽³⁾ EUVL C 321, 31.12.2003. Ks. asian kannalta tärkeä Euroopan parlamentin mietintö (A5-0313/2003), annettu 25. syyskuuta 2003, esittelijä Monica **Frassoni**.

⁽⁴⁾ KOM(2003) 71 lopullinen; asiakirjasta annetun lausunnon (CESE 500/2004, EUVL C 112, 30.4.2004) esittelijä oli Daniel **Retureau**.

⁽⁵⁾ Kyselyyn vastanneista 65 % totesi, että yhteisön säännöstö on lainsäädännön uudistuksen yhteydessä siirretty osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja 35 % totesi, ettei siirtämisprosessia ole vielä saatu päätökseen.

⁽⁶⁾ Yhteisön kuluttajalainsäädännön kodifointia ja ’kodifointi’-käsitteen eri merkityksiä käsiteltiin laajasti Lyonissa 12. ja 13. joulukuuta 1997 järjestetyssä keskustelutilaisuudessa. Brylant julkaisi tilaisuudessa pidetyt esitelmät vuonna 1998 otsikolla *Vers un Code Européen de la Consommation*. Aiheita käsiteltiin toistamiseen Bologne-sur-Merissä 14. ja 15. tammikuuta 2000 järjestetyssä keskustelutilaisuudessa, jossa pidetyt esitelmät *Documentation Française* julkaisi Pariisissa 2002. Useat kirjoittajat ovat pohtineet aiheita Dominique **Fenouillet’n** ja Françoise **Labarthen** teoksessa *Faut-il recodifier le droit de la consommation?* (ECONOMICA, 2002).

8.8 Usein todetaan, että lainsäädäntötaakkaa voitaisiin keventää hyödyntämällä nykyistä enemmän itse- ja yhteissäätelymekanismeja.

8.8.1 Pyrkimättä ennakoimaan aiheesta valmisteilla olevaa ETSK:n lausuntoa kuluttajalainsäädännön osalta voidaan kuitenkin jo tässä vaiheessa todeta, että toistaiseksi vakiintumattomilla markkinoilla, joilla ei tunnetusti ole riittävästi tietoa saatavilla, vaihtoehtoisten itse- ja yhteissäätelymekanismien kehittäminen edellyttää, että lainsäädäntökehyksen soveltamisala, muuttujat ja toimintaperusteet määritellään moitteettomasti, kuten ETSK on jo todennut sopimattomista kaupallisista menettelyistä antamassaan lausunnossa ⁽¹⁾.

9 Kuluttajille tiedottaminen ja kuluttajavalistus

9.1 ETSK on jo kauan sitten todennut, että asianmukainen kuluttajille tiedottaminen ja kuluttajavalistus ovat ratkaisevassa asemassa edistettäessä kuluttajien etua ja kuluttajansuojaa.

9.2 ETSK on puolustanut käsitystä siitä, että **kuluttajille tiedotettaessa** ei riitä erityisten tietojen antaminen kustakin yksittäisestä palvelusta tai tuotteesta eikä minkä tahansa tiedon antaminen, olipa se miten monipuolista tahansa. Yksittäisistä tavaroista ja palveluista tiedotettaessa on otettava lähtökohdaksi juuri niihin sopeutettu ja niiden mukaan räätälöity yleinen tieto kuluttajan oikeuksista. ⁽²⁾

9.3 ETSK antoi hiljattain oma-aloitteisen lausunnon **kuluttajavalistuksesta**. Siinä kiiteltiin ”valistunutta kuluttajaa” sekä esiteltiin kuluttajavalistuksen sisältöä ja tekniikoita ja valistusprosessiin osallistuvien eri tahojen roolia (Euroopan unioni, valtiot, kuluttajajärjestöt, ammattialajärjestöt jne.). ⁽³⁾

9.4 Kuluttajapolitiikka on muotoiltava uudelleen unionin laajentuessa. Tällöin kuluttajille annettava tieto ja kuluttajavalistus ovat yhä tärkeämmässä asemassa varmistettaessa kuluttajien etujen tehokas ajaminen ja todellinen kuluttajansuoja. Kuluttajapolitiikan suuntaviivojen ja kriteerien määrittely politiikan mukauttamiseksi kunkin jäsenvaltion, alueen tai paikkakunnan todellisuuteen tulee kuitenkin jättää jäsenvaltioiden ja kuluttajajärjestöjen tehtäväksi.

9.4.1 Edellä mainitussa tärkeässä tehtävässä kouluilla, kuluttajajärjestöillä, yrityksillä, alan ammattilaisilla ja valtioilla on oma roolinsa, joskaan ne eivät ole ainoita toimijoita.

Euroopan unionin tehtävänä ei ole pelkästään koordinoida aloitteita, vaan sen on tuettava toimenpiteitä, joilla parannetaan tiedon laatua ja annetaan entistä seikkaperäisempää kuluttajavalistusta. ⁽⁴⁾

9.4.2 Toimenpiteet eivät saa jäädä pelkänsi tarkoituksenmukaiseksi rahoitustueksi, vaan niiden on katettava myös yhteiset tiedotus- ja valistuskampanjat ja -ohjelmat.

9.4.3 Toimenpiteet on suunnattava sekä kuluttajille että alan ammattilaisille, tavaroiden ja palveluiden toimittajille sekä lainsäätäjille ja lainsäädännön täytäntöönpanosta vastaaville tahoille, erityisesti oikeuslaitoksen parissa työskenteleville ammattilaisille (tuomareille, asianajajille, oikeusministeriön virkamiehille jne.).

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto CESE 105/2004, esittelijä Bernardo **Hernández Bataller**, EUVL C 108, 30.4.2004.

⁽²⁾ Ks. seuraavat ETSK:n lausunnot: ”Yhtenäismarkkinat ja kuluttajansuoja”, esittelijä Francisco **Ceballos Herrero**, (EYVL C 39, 12.2.1996) ja ”Vihreä kirja kuluttajansuojasta Euroopan unionissa”, esittelijä Ann **Davison** (EYVL C 125, 27.5.2002) sekä erityisesti komitean lausunnot ehdotuksista direktiiveiksi harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta, kotimyyntistä, kulutusluotoista, matkapaketeista, kohtuuttomista sopimusehdoista, osa-aikaisesta käyttöoikeudesta, etämyyntistä, rahoituspalveluiden etämyyntistä, tuottajan vastuusta, sähköisen kaupankäynnin takeista ja tuoteturvallisuudesta sekä sopimattomista kaupallisista menettelyistä.

⁽³⁾ ETSK:n lausunto, 26. maaliskuuta 2003, esittelijä Bernardo **Hernández Bataller** (EUVL C 133, 6.6.2003). Tässä yhteydessä on myös mainittava Alankomaiden kuluttaja-asiain lautakunnan marraskuussa 2000 julkaisema mielenkiintoinen selvitys samaisesta aiheesta.

⁽⁴⁾ Neuvosto määritteli asian näin jo 9. kesäkuuta 1986 antamassaan päätöslauselmassa (EYVL C 184, 23.7.1986).

10 Kuluttajansuojalainsäädännön soveltamista koskeva hallinnollinen yhteistyö

10.1 Kyseessä on erittäin oleellinen näkökohta, jota on käsitelty äskettäin tehdyssä ehdotuksessa asetukseksi kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä (KOM(2003) 443 lopullinen, 18. heinäkuuta 2003), josta ETSK on jo antanut lausuntonsa ⁽¹⁾.

10.2 Väline on jo todettu rajalliseksi. Siihen liittyvät monet rajoitukset olisi poistettava asianmukaisesti, jotta yhteisön sisällä tapahtuvien rikkomusten valvontajärjestelmä olisi entistä tehokkaampi ja jäsenvaltiot takaisivat järjestelmän käyttöön otolla sen tehokkaan soveltamisen.

Järjestelmän soveltamisala on ETSK:n mielestä liian suppea, joten siihen on puututtava välittömästi.

11 Huomioita tehokkaasta ja asianmukaisesta kuluttajansuojasta ja kuluttaja-asioiden ajamisesta laajentuneilla yhtenäismarkkinoilla

11.1 ETSK on täysin tietoinen siitä, ettei lainsäädännön muuttaminen vaikuta tilanteeseen välittömästi eikä tuota tuloksia viipymättä. Komitea korostaakin, että nykyisen lainsäädännön tehokas täytäntöönpano on vakiinnutettava ja sitä on tuettava. Tässä lausunnossa on käsitelty lukuisia seikkoja, joihin on syytä puuttua tarkemmin tai joihin kaivataan parannusta. ETSK painottaa lisäksi sitä, että asian mahdollisessa jatkokehittelyssä on edettävä vähitellen ja harkitusti, jotta ei horjuteta asiaan liittyvien tärkeimpien intressien välttämätöntä tasapainoa. Samalla ei kuitenkaan pidä unohtaa, että kuluttaja on kulutussuhteessa useimmiten epäsuotuisassa asemassa.

11.2 Edellä esitetystä näkökulmasta käsin ETSK tuo esiin muutamia osa-alueita, joihin komitean mielestä on paneuduttava, jotta voidaan parantaa kuluttajiin välittömästi vaikuttavien oikeussuhteiden nykyisiä säädöspuitteita.

11.2.1 Yksi aloista on kuluttajille tarjottavien **palvelujen turvallisuus** ja tarve säännellä **haitallisten palvelujen tarjoajan vastuuta**.

11.2.2 Asiaa koskevan direktiiviehdotuksen käsittely keskeytettiin vuonna 1992. ⁽²⁾ Nyt on jälleen syytä panna toiveikkaana merkille, että komissio on päättänyt vastata neuvoston ja Euroopan parlamentin esittämään kehoitukseen ”yksilöidä palvelujen turvallisuutta koskevan yhteisön toiminnan tarpeet, mahdollisuudet ja painopisteet” ⁽³⁾ ja käynnistää uudelleen keskustelu antamalla 6. kesäkuuta 2003 kertomuksen kuluttajapalveluiden turvallisuudesta ⁽⁴⁾ sekä tekemällä sittemmin ehdotuksen direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto, 28. tammikuuta 2004, esittelijä Bernardo **Hernández Bataller** (EUVL C 108, 30.4.2004). Komissio oli jo aiemmin kiinnittänyt huomiota tarpeeseen parantaa yhteisön lainsäädännön valvontaa. Se laati asiasta tiedonannon (KOM(2002) 725 lopullinen), joka julkaistiin 11. joulukuuta 2002.

⁽²⁾ Edinburghissa 11.–12. joulukuuta 1992 kokoontuneessa Eurooppa-neuvostossa päätettiin toissijaisuusperiaatteen nojalla peruuttaa useita valmisteilla olleita direktiiviehdotuksia, muun muassa tekstissä mainittu ehdotus (Puheenjohtajan päätelmät SN/456/92, liite C).

⁽³⁾ Direktiivin 2001/95/EY 20 artikla.

⁽⁴⁾ KOM(2003) 313 lopullinen, 6. kesäkuuta 2003.

⁽⁵⁾ KOM(2004) 2 lopullinen, 13. tammikuuta 2004. Ks. ETSK:n lausunto, jonka esittelijät ovat Arno **Metzler** ja Ernst **Ehnmark**, sekä neuvoston 1. joulukuuta 2003 antama päätöslauselma, joka on julkaistu EUVL:ssä C 299, 10.12.2003.

11.2.3 On kuitenkin pelättävissä, että komission lähestymistapa ei johda täsmällisiin ja tehokkaisiin sääntelytoimenpiteisiin, koska sen lähtökohtana on toissijaisuusperiaatteen ja toiminnan kansallisia politiikkoja täydentävän luonteen ristiriitainen tulkinta. ⁽¹⁾

11.2.4 Toinen ala, jolla on yhteisön tasolla havaittu merkittäviä puutteita, on **keskeisten yleishyödyllisten palvelujen** ja niitä koskevien periaatteiden määrittäminen, kun on kyse esimerkiksi palvelujen tarjonnan jatkuvuudesta ja niiden yleisluonteisuudesta, hintatietojen saatavuudesta sekä kuluttajien oikeudesta palveluihin ja vapaudesta valita niitä. ⁽²⁾

11.2.4.1 Samaan tapaan kuin aihetta käsitellessä lausunnoissaan ⁽³⁾ ETSK katsoo, että EU:n laajentamisen vuoksi on väistämättä määriteltävä täsmälliset suuntaviivat, joissa otetaan huomioon eräiden keskeisten julkisten palvelujen yksityistäminen, ja yksilöitävä viipymättä yleishyödyllisten palvelujen ydinalueet, joihin kuuluvat ehdottomasti ilma- ja rautatiekuljetukset, sähkö-, kaasua- ja postipalvelut sekä televisointi. ⁽⁴⁾

11.2.4.2 Koska yleishyödyllisten palvelujen vertailevaan arviointiin ei ole käytettävissä riittävän tarkkoja laatumittareita, komission lupaamaa tiedonantoa yleishyödyllisten palvelujen laaja-alaisesta arviointimenetelmästä odotetaan innolla ⁽⁵⁾.

11.2.5 Toinen puute on se, ettei yhteisön tasolla ole annettu sopimusten ulkopuolisia velvoitteita koskevaa yhdenmukaista lainsäädäntöä.

11.2.5.1 Niinpä onkin syytä mainita erityisesti asiaa koskeva komission asetusehdotus ⁽⁶⁾. Aiheesta antamassaan lausunnossa ⁽⁷⁾ ETSK on esittänyt aloitetta koskevia huomautuksia ja ehdotuksia ja katsoo sen olevan keskeinen tekijä yhtenäistettäessä laajentuvan EU:n lainsäädäntöä tällä asianmukaisen kuluttajasuojan kannalta keskeisellä alalla.

11.3 **Tiedonsaantioikeudessa** on kiinnitettävä huomiota erityisesti elintarvikkeisiin ⁽⁸⁾. Merkintöjen on oltava kuluttajien kannalta entistä helpotajuisempia, ja lisäksi on hyödynnettävä muita nykyaikaisia menetelmiä, joilla parannetaan kuluttajien tiedonsaantia (Internet, ilmaiset neuvontapuhelimet, kuluttajien tukipalvelut jne.). Elintarvikkeiden alkuperä on ilmoitettava aina sitä vaadittaessa ja aina kun se on mahdollista. ⁽⁹⁾

⁽¹⁾ Tarkoituksena ei ole ennakoida aihetta koskevaa ETSK:n lausuntoa (CESE 137/2005).

⁽²⁾ Ks. vihreä kirja yleishyödyllisistä palveluista (KOM(2003) 270 lopullinen, 21. toukokuuta 2003) ja komission tiedonanto "Yleishyödylliset palvelut Euroopassa" (KOM(96) 443 lopullinen, 11. syyskuuta 1996).

⁽³⁾ Lausunnot CESE 1607/2003, 10. joulukuuta 2003, esittelijä Bernardo **Hernández Bataller** (EUVL C 80, 30.3.2004) ja CES 605/97, 29. toukokuuta 1997, esittelijä Jan Jacob **van Dijk** (EYVL C 287, 22.9.1997). Ks. myös ETSK:n lausunnot tiettyjen alojen peruspalveluista, muun muassa julkisesta palvelutehtävästä energia-alalla annettu lausunto CES 1269/96, 31. lokakuuta 1996 (EYVL C 66, 3.3.1997) ja sähköisistä viestintäyhteyspalveluista annettu lausunto CES 229/2001, 1. maaliskuuta 2001 (EYVL C 139, 11.5.2001). Kahden viimeksi mainitun lausunnon esittelijänä toimi Bernardo **Hernández Bataller**.

⁽⁴⁾ Portugalissa yllätyttiin siitä, että puhelinalpalveluja ei luokiteltu keskeisiksi julkisiksi palveluiksi (10. helmikuuta 2004 annettu laki 5/2004).

⁽⁵⁾ Kyseiseen tiedonantoon on viitattu asiakirjassa KOM(2004) 374 lopullinen, 12.5.2004.

⁽⁶⁾ Ehdotus asetukseksi sopimustenulkoisiin velvoitteisiin sovellettavasta laista ("Rooma II") (KOM(2003) 427 lopullinen, 22. heinäkuuta 2003).

⁽⁷⁾ ETSK:n lausunto CESE 841/2004, esittelijä Jörg Frank **von Fürstenwerth** (EUVL C 241, 28.9.2004).

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/13/EY, annettu 20. maaliskuuta 2000, EYVL C L 109, 6.5.2000.

⁽⁹⁾ Direktiivin mukaan tuotteen alkuperän ilmoittaminen on pakollista vain silloin, kun sen pois jättäminen voisi johtaa kuluttajaa harhaan. Tämä muotoilu herättää monia epäilyksiä, eikä se ole oikeusturvan kannalta riittävän selkeä.

11.4 **Terveysteen ja tuoteturvallisuuteen** liittyvän RAPEX-järjestelmän ⁽¹⁾ tehokkuus riippuu jäsenvaltioiden viranomaisten vastausvalmiudesta. ETSK toteaa olevan tarpeen investoida yhteisön markkinoiden valvontajärjestelmän laatuun. Varoja on kohdistettava hankkeisiin, joilla edistetään jäsenvaltioiden toimia markkinavalvontamekanismien ja niihin liittyvän koulutuksen kehittämiseksi etenkin uusissa jäsenvaltioissa, ja tuettava sekä kuluttajien etujärjestöjä että toimivaltaisia viranomaistahoja. ⁽²⁾

11.4.1 Kuluttajajärjestöille on lisäksi taattava luotettavaa tietoa turvallisimmista tuotteista ja palveluista sekä toimitettava kansallisella tasolla suoritettun valvonnan tulokset.

11.5 Kuluttajien **taloudellisten etujen suojelemiseen** liittyvä lukuisia seikkoja, joihin olisi kiinnitettävä huomiota ja jotka olisi muotoiltava uudelleen.

11.5.1 **Tuottajan vastuun** ⁽³⁾ osalta nykyinen järjestelmä on kuluttajan kannalta kohtuuton kuluttajalle säilytetyn todistustaakan ja tuotevastuusta vapauttavien tekijöiden vuoksi.

11.5.1.1 On siis täysin perusteltua jatkaa 25. heinäkuuta 1985 annetun direktiivin 85/374/ETY meneillään olevaa työstämistä etenkin tuotevastuuta koskevassa vihreässä kirjassa ⁽⁴⁾ esitetyllä tavalla. Direktiivin työstämistä on käsitelty toistuvasti myös useissa komission viime aikoina teettämässä tutkimuksissa ⁽⁵⁾.

11.5.2 **Kotimyyntiä** ⁽⁶⁾ koskevan kuluttajansuojan rajoittaminen kuluttajan nimenomaisesta kutsusta tapahtuvaan myyntiin on tietyltä osin arveluttavaa, koska näyttöä on vaikea antaa ja rajatapauksissa kuluttajalla ei ole oikeusturvaa. ETSK:n mielestä ongelmaa tulisi pohtia, jotta kuluttajia voidaan ryhtyä suojelemaan petolliselta toiminnalta. Lisäksi koko direktiivi pitäisi tarkistaa ottamalla lähtökohdaksi sopimattomat ja aggressiiviset käytännöt ja niitä koskevat yhteisön säädöstekstit.

11.5.3 **Etäsopimuksiin** ⁽⁷⁾ olisi tärkeää sisällyttää ehdoton määräys alan ammattilaisia velvoittavasta todistustaakasta ennakkotietojen antamisen, kirjallisen vahvistuksen ja kuluttajan antaman hyväksymisen osalta ⁽⁸⁾. Toisaalta olisi hyvä arvioida myös sitä, ovatko uuden tekniikan avulla tehdyille etäsopimuksille asetetut tiedottamisvelvoitteet riittäviä.

⁽¹⁾ Nopea tietojenvaihtopalvelu.

⁽²⁾ Näin todetaan myös 11. heinäkuuta 2000 annetussa ETSK:n lausunnossa aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yleisestä tuoteturvallisuudesta" (EYVL C 367, 20.12.2000). Kyselyyn vastanneista 65 % katsoi markkinoiden valvontamekanismien olevan tarkoituksenmukaisia ja 37 % piti niitä jokseenkin tehottomina.

⁽³⁾ Tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25. heinäkuuta 1985 annettu direktiivi 85/374/ETY, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 10. toukokuuta 1999 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 99/34/EY, jolla direktiivin soveltamisalaa laajennetaan koskemaan sähkömarkkinoita.

⁽⁴⁾ KOM(1999) 396 lopullinen, 28. heinäkuuta 1999.

⁽⁵⁾ Ks. erityisesti Lovells-yhtiön tekemä selvitys (MARKT/2001/II/D, tutkimussopimus N:o ETD/2001/B5-3001/D/76), jonka laadintaan myös tämän lausunnon esittelijä osallistui.

⁽⁶⁾ Neuvoston direktiivi 85/577/ETY, annettu 20. joulukuuta 1985, muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta, EYVL L 372, 31.12.1985.

⁽⁷⁾ Kuluttajansuojasta etäsopimuksissa 20. toukokuuta 1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/7/EY, EYVL L 144, 4.6.1997.

⁽⁸⁾ Direktiivin 97/7/EY 11 artiklan 3 kohdan a alakohta.

11.5.4 ETSK ilmaisee huolensa mahdollisuudesta käyttää **peruutusoikeutta**. On tärkeää yhtenäistää säädösteksteissä mainitut määräajat ja määrittellä selvät säännöt kyseisen oikeuden käytölle etenkin rahoituspalvelujen etämyynnin ⁽¹⁾ ja kulutusluottojen ⁽²⁾ osalta. ETSK huomauttaa olevan tarpeen yksinkertaistaa tämä monimutkainen ja avoimuuden puutteesta kärsivä järjestelmä. ⁽³⁾

11.5.5 **Kohtuuttomiin sopimusehtoihin** ⁽⁴⁾ liittyvän kuluttajansuojan osalta komission toivotaan ryhtyvän järjestelmällisesti poistamaan ja ajanmukaistamaan sellaisia yleisiä sopimusehtoja, jotka joko jäsenvaltion tai yhteisöjen tuomioistuin on oikeuskäytännössään selvästi luokitellut kohtuuttomiksi, jotta niistä voidaan tiedottaa kuluttajien ja alan ammattilaisten etujärjestöille. ⁽⁵⁾

11.5.5.1 Toisaalta alan sääntöjä pidetään yleisesti vanhentuneina, joten komission olisi pikimmiten saatava päätökseen niiden tarkistustyö, kuten alan direktiivin soveltamista koskevassa kertomuksessa ⁽⁶⁾ ja lukuisissa aiheeseen liittyvissä työkokouksissa on suositettu.

11.5.6 ETSK on esittänyt näkemyksensä **kulutusluottojen** ⁽⁷⁾ ongelmista lausunnossaan ⁽⁸⁾ komission äskettäin tekemästä asiasta koskevasta ehdotuksesta. On syytä edelleenkin korostaa tarvetta puuttua koronkiskontaan sekä tasapainottaa kuluttajien ja luotonantajien oikeudet ja velvollisuudet. Koska jäsenvaltioiden lainsäädännöt ja niiden tarjoama kuluttajansuoja poikkeavat toisistaan ja tilanne voi kärjistyä entisestään uusien jäsenvaltioiden liittyessä unioniin, luottamus rahoituspalvelumarkkinoihin voi kärsiä ja seurauksena voi olla kilpailuvääristymiä.

11.5.7 Kuten ETSK on jo moneen kertaan huomauttanut, yhteisön tasolla on syytä ryhtyä pikaisesti käsittelemään **kotitalouksien ylivelkaantumista**, joka on lisääntynyt ja jonka pelätään kasvavan entisestään todennäköisesti odotettavissa olevan korkotason nousun myötä. ⁽⁹⁾

11.5.8 ETSK:n mielestä on ratkaisevan tärkeää syventää myös **elektronisten maksujen turvallisuutta** koskevaa sääntelyä. ⁽¹⁰⁾ Komitea suhtautuu myönteisesti komission tuoreeseen aloitteeseen käynnistää keskustelu yhtenäisen maksualueen luomisesta sisämarkkinoille. ⁽¹¹⁾

⁽¹⁾ Kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä 23. syyskuuta 2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY, EYVL L 271, 9.10.2002.

⁽²⁾ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kuluttajille myönnettäviä luottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta, KOM(2002) 443 lopullinen, 11. syyskuuta 2002.

⁽³⁾ Kyselyyn vastanneista 89 % totesi, että kyseisestä oikeudesta on olemassa lainsäädäntöä, kun taas 30 % katsoi, ettei mekanismeja sovelleta tehokkaasti.

⁽⁴⁾ Direktiivi 93/13/ETY, annettu 5. huhtikuuta 1993, EYVL L 95/29, 21.4.1993.

⁽⁵⁾ Tietäkömmekö (kohtuuttomia sopimusehtoja koskevaa) CLAB-tietokantaa ei ole vielä ajantasaisesti, ja sen käyttö on hankalaa. Kyselyyn vastanneista 52 % piti kohtuuttomia sopimusehtoja koskevaa kuluttajansuojaa riittävänä, ja vain 19 % katsoi suojan olevan riittämätön.

⁽⁶⁾ KOM(2000) 248 lopullinen, 6. heinäkuuta 2000. Ks. myös ETSK:n lausunto, esittelijä Manuel **Ataíde Ferreira**, EYVL C 116, 20.4.2001.

⁽⁷⁾ Direktiivi 87/102/ETY, EYVL L 42, 12.2.1987 ja direktiivi 98/7/EY, EYVL L 101, 1.4.1998.

⁽⁸⁾ ETSK:n lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kulutusluottoja koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä, 17. heinäkuuta 2003 (EUVL C 234, 30.9.2003). ETSK toteaa lausunnossa näkemyksensä, ettei se hyväksy tehtyä ehdotusta eikä myöskään direktiiviä 87/102/ETY. Komitea on huolestunut etenkin sisämarkkinoiden kehittämisestä ja siitä, että kuluttajansuoja nousee esiin vain silloin, kun sillä voidaan edistää luotonantajan vapaan liikkuvuuden kehittämistä. Se ei siis ole tavoite sinänsä, vaan ainoastaan sisämarkkinoiden kehittämisen väline.

⁽⁹⁾ Tässä yhteydessä on syytä palauttaa mieliin yhä hyvin ajankohtaiset asiakirjat: komission tiedonanto ja ETSK:n 24. huhtikuuta 2002 antama oma-aloitteinen lausunto, jonka esittelijä oli Manuel **Ataíde Ferreira**, EYVL C 149, 21.6.2002, sekä useat komission ja kansallisten kuluttajajärjestöjen järjestämät aiheita käsittelevät tilaisuudet.

⁽¹⁰⁾ Komission suositus N:o 87/598/ETY elektronisiin maksuihin liittyvistä eurooppalaisista menettelytavoista (EYVL L 365, 24.12.1987) ei riitä suojaamaan kuluttajien oikeuksia tässä asiassa.

⁽¹¹⁾ Komission tiedonannosta maksualan uudesta oikeudellisesta kehiksestä sisämarkkinoilla (KOM(2003) 718 lopullinen) laadittu ETSK:n lausunto, jonka esittelijä oli Guido **Ravoet** (30. kesäkuuta 2004).

11.5.8.1 Sähköisestä kaupankäynnistä ei kuitenkaan vielä ole muodostunut sellaista kokonaiskäsitystä, että kuluttajat voisivat luottaa siihen. Tämä kävi selvästi ilmi Dublinissa Euroopan kuluttajapäivän 2004 yhteydessä järjestetyssä konferenssissa.

11.5.8.1.1 Tähänastinen työ alan ammattilaisten laillistamisjärjestelmien luomiseksi ei myöskään vielä ole tuottanut edes sellaisia itsesääntelytoimenpiteitä, joiden avulla kuluttajat voisivat tunnistaa luotettavat Internet-sivustot.

11.5.8.1.2 Rajoituksistaan huolimatta ovat niin ikään myönteisiä komission hiljattain tekemät aloitteet, jotka koskevat Internetin käyttöturvallisuuden parantamista ⁽¹⁾ sekä alaikäisten ja ihmisarvon suojelemista ja audiovisuaalialan ja tietopalveluiden vastineoikeutta ⁽²⁾.

11.5.8.2 Toisaalta myöskään kansainvälisellä tasolla ei ole samanlaisia oikeuspuitteita kuin EU:hun on luotu nk. Bryssel I -asetuksella. Ne ovat oleellinen tekijä kehitettäessä turvallisesti kansainvälistä sähköistä kaupankäyntiä. Niinpä tuomioistuinten toimivaltaan kauppa- ja siviilioikeudellisissa asioissa sekä tuomioiden täytäntöönpanoon liittyviä kysymyksiä koskeva yleissopimus on keskeinen tavoite, jota voitaisiin ajaa Haagin konferenssissa.

11.5.9 Oleellisen tärkeää on myös komission käynnistämä ja ETSK:n tukema **sopimusoikeuden** yhtenäistäminen. ⁽³⁾ Sitä olisi edistettävä ja syvennettävä, ja etusijalle olisi asetettava etenkin tiettyjen, kuluttajien kannalta erityisen tärkeiden sopimusten yhtenäistäminen. ⁽⁴⁾

11.5.10 Jokin aika sitten julkaistiin kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista annettu direktiivi, jossa keskeisenä ovat tavaroiden myyntiin liittyvät takuut. ⁽⁵⁾ ETSK esitti kyseisestä ehdotuksesta antamassaan lausunnossa ⁽⁶⁾ yhä ajankohtaista arvostelua etenkin kaupallisten ja lakisääteisten takuiden välisistä suhteista sekä näiden takuiden täytäntöönpanomenettelyistä.

11.5.10.1 Nyt pitäisi harkita uudelleen kyseisen direktiivin soveltamisalan laajentamista myynninjalkeiseen asiakaspalveluun. ⁽⁷⁾ Lisäksi komission on syytä seurata hyvin tiiviisti sitä, miten direktiivi saatetaan osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, koska järjestelmä on monimutkainen ja sitä on vaikea sovittaa yhteen jäsenvaltioiden oman lainsäädännön kanssa.

11.5.11 Komission on jo kauan toivottu ottavan kantaa kuluttajansuojaa koskevan vihreän kirjan mukaisesti **sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin** ja tekevän asiaa koskevan ehdotuksen. ⁽⁸⁾

11.5.11.1 Ehdotuksesta antamassaan lausunnossa ⁽⁹⁾ ETSK ilmaisi kuitenkin olevansa pettynyt valmisteilla olevan välineen sisältöön ja komission omaksumaan suuntaukseen sekä olevansa asiasta erittäin huolissaan.

⁽¹⁾ KOM(2004) 91 lopullinen, 12. maaliskuuta 2004 sekä asiakirjasta valmisteilla oleva ETSK:n lausunto, jonka esittelijät ovat Daniel **Retureau** ja Ann **Davison**.

⁽²⁾ KOM(2004) 341 lopullinen sekä asiakirjaa koskeva ETSK:n lausunto, jonka esittelijänä toimii tämän lausunnon esittelijä.

⁽³⁾ Ks. komission tiedonanto Euroopan sopimusoikeudesta (KOM(2001) 398 lopullinen, 11. heinäkuuta 2001) ja ETSK:n lausunto, jonka esittelijä oli Daniel **Retureau**, (EYVL C 241, 7.1.2002).

⁽⁴⁾ Ks. oma-aloitteinen lausunto vakuutus sopimuksista (INT/202), jonka esittelijänä toimii tämän lausunnon esittelijä.

⁽⁵⁾ Direktiivi 1999/44/EY, annettu 25. toukokuuta 1999, EYVL L 171, 7.7.1999.

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto CES 743/94, 1. kesäkuuta 1994, esittelijä Georges **Proumens** (EYVL C 295, 22.10.1994).

⁽⁷⁾ Tämänsuuntaisia mietteitä esitettiin jo komission erinomaisessa vihreässä kirjassa (KOM(93) 509 lopullinen, 15. marraskuuta 1993). Sittemmin annettu direktiivi ei kuitenkaan ollut vihreän kirjan hengen mukainen.

⁽⁸⁾ KOM(2001) 531 lopullinen. Ks. ETSK:n lausunto CES 344/2002, esittelijä Ann **Davison** (EYVL C 125, 27.5.2002).

⁽⁹⁾ ETSK:n 28. tammikuuta 2004 antama lausunto, esittelijä Bernardo **Hernández Bataller** (EUVL C 108, 30.4.2004).

11.5.11.2 Kuluttajien edustajien on tulevaisuudessa seurattava hyvin tiiviisti asian kehitystä etenkin unionin uusissa jäsenvaltioissa.

11.5.12 ETSK on jo ilmaissut tyytymättömyytensä **myynninedistämistä** koskevaan asetusehdotukseen⁽¹⁾ ja toistaa tässä yhteydessä suhtautuvansa epäillen ehdotuksen lopulliseen muotoon sekä siihen, onko se sovittavissa yhteen sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan ehdotuksen kanssa. Komitea pelkää, että nämä kaksi välinettä eivät edistä kuluttajien etua, vaan laskevat kuluttajansuojan nykyistä tasoa.

11.6 **Vireillepano-oikeuden** osalta ETSK katsoo, että on tarpeen tarkentaa kuluttajien kollektiivisten, laaja-alaisen tai tasavertaisten yksilöllisten etujen valvontaa⁽²⁾ tarkistamalla viipymättä kuluttajien etujen suojaamista tarkoittavista kieltokanteista yhteisössä annettua direktiiviä⁽³⁾ ja laajentamalla sen soveltamisalaa siten, että kyseessä olisi todellinen joukkokanne (*class action*), jolla edistetään vahinkojen korjaamista muutenkin kuin luopumalla laittomista tai sopimattomista menettelyistä eli parantamalla myös yksittäisten kuluttajien laillisia etuja riitatilanteissa erityisesti siten, että he voivat nopeasti saada maksuttomia oikeuspalveluja.⁽⁴⁾ Tässä asiassa ETSK toistaa kannattavansa vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä⁽⁵⁾ ja välitysmenettelyitä. Komitean mielestä on myös ensisijaisen tärkeää tukea kansallisten viranomaisten toimintaa ja antaa niille teknistä apua niiden huolehtiessa menetelmien käynnistämisestä ja täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa.⁽⁶⁾

11.6.1 ETSK:n mielestä tulisi myös ottaa käyttöön velvoittava väline turvaamaan tavoitteet, jotka komissio on luetellut asiasta antamissaan suosituksissa, ja ottaa samalla huomioon toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate.⁽⁷⁾ Tavoitteisiin sisältyvät etenkin kuluttajanvapauden periaate sekä menettelyn puolueettomuuden ja avoimuuden periaate. Välineen ansiosta nykyiset pelkät suositukset, joita ei käytännössä ole yleisesti pantu täytäntöön, saisivat velvoittavien säästöjen luonteen.

11.7 ETSK panee tyytyväisenä merkille komission viimeaikaiset oikeudellista yhteistyötä koskevat aloitteet, joista mainittakoon maksukyvyttömyydestä annettu asetus⁽⁸⁾ ja tuomioistuinten toimivaltaa (Brysselin yleissopimusta) koskeva asetus⁽⁹⁾ sekä ehdotus asetukseksi sopimuksenulkoiisiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma II)⁽¹⁰⁾, vihreä kirja sopimussuhteisiin sovellettavasta laista tehdyn Rooman yleissopimuksen muuntamisesta yhteisön säädökseksi (Rooma I)⁽¹¹⁾ ja asetus yksityisoikeutta koskevan Euroopan oikeudellisen alueen toteuttamista helpottavien yhteisön toimien yleisistä puitteista⁽¹²⁾. ETSK kannustaa komissiota jatkamaan aloittamallaan tiellä kohti Euroopan oikeudellisen alueen luomista, koska se on keskeinen rakenneosate toteutettaessa yhteisömarkkinoita, ja sen merkitys kasvaa laajenevassa EU:ssa.

⁽¹⁾ ETSK:n lausunto (EYVL C 221, 17.9.2002, esittelijä Dimitrios N. **Dimitriadis**) komission ehdotuksesta asetukseksi (KOM(2001) 546, lopullinen, 2. lokakuuta 2001)

⁽²⁾ Kyselyyn vastanneista 71 % katsoi, että vireillepano-oikeutta koskevia mekanismeja on nykyisin olemassa, ja vain 29 % vastasi, ettei erityisiä mekanismeja ole. 58 % katsoi mekanismien olevan tarkoituksenmukaisia ja 35 % piti niitä jokseenkin tehottomina.

⁽³⁾ Direktiivi 98/27/EY, annettu 19. toukokuuta 1998 (EYVL L 166, 11.6.1998), ja sen voimassa oleva konsolidoitu toisinto (KOM(2003) 241 lopullinen, 12. toukokuuta 2003).

⁽⁴⁾ Kyselyyn vastanneista 73 % totesi, ettei kuluttajajärjestöjä ole vapautettu oikeudenkäyntikuluista.

⁽⁵⁾ ETSK:n lausunto (EUVL C 85, 8.4.2003, esittelijä Henri **Malosse**) vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevasta vihreästä kirjasta (KOM(2002) 196 lopullinen, 19. huhtikuuta 2002). ETSK odottaa, että vihreän kirjan jatkona julkaistaan kertomus tuomioistuinten ulkopuolisten elinten eurooppalaisen verkoston (EEJ-NET:n) toiminnasta. Komitea korostaa kuitenkin jo tässä vaiheessa, että verkoston toimivuutta on parannettava.

⁽⁶⁾ Kyselyyn vastanneista 78 % katsoi, että vaihtoehtoisia riitojenratkaisujärjestelmiä on olemassa, ja 33 % vastasi kielteisesti.

⁽⁷⁾ Suositus 98/257/EY, 30. toukokuuta 1998, tuomioistuinten ulkopuolisiin kuluttajariitoja ratkaiseviin elimiin sovellettavista periaatteista, EYVL L 115, 17.4.1998 ja suositus 2001/310/EY, 4. huhtikuuta 2001, EYVL L 109, 19.4.2001.

⁽⁸⁾ Neuvoston asiakirja 9179/99 + corr. 1-99/0806 CNS. ETSK:n lausunto (EYVL C 75, 15.3.2000), esittelijä Guido **Ravoet**. Nykyinen asetus (EYVL L 160, 30.6.2000, s. 1), on annettu kyseisen asiakirjan pohjalta.

⁽⁹⁾ Asetus (EY) N:o 44/2001 (EYVL L 12, 16.1.2001).

⁽¹⁰⁾ KOM(2003) 427 lopullinen, 22. heinäkuuta 2003.

⁽¹¹⁾ KOM(2002) 654 lopullinen, josta annetun ETSK:n lausunnon (CESE 88/2004, EUVL C 108, 30.4.2004) esittelijänä toimi tämän lausunnon esittelijä.

⁽¹²⁾ KOM(2001) 705 lopullinen, 22. marraskuuta 2001, josta annetun ETSK:n lausunnon (EYVL C 36, 8.2.2002) esittelijänä toimi Manuel **Ataide Ferreira**.

12 Päätelmät

12.1 Kuluttaja-asioiden edistämisen, kuluttajien aktiivisuuden ja kuluttajansuojan on oltava kaikkien Euroopan unionin toimintaperiaatteiden pysyviä tavoitteita, sillä ne muodostavat unionin kansalaisuuteen liittyvän todellisen oikeuden.

12.2 Kun unioni on laajentunut kymmeneen uuteen jäsenvaltioon, joiden valtaosassa kuluttajansuoja on suhteellisen uusi aihealue, koko kuluttajapolitiikkaa on pohdittava uudelleen ja mukautettava se yli 500 miljoonan kuluttajan markkinoiden muodostamaan uuteen todellisuuteen.

12.3 Euroopan unionilla ja sen toimielimillä on ratkaiseva tehtävä asettaa ensisijaiset tavoitteet, kun ryhdytään muotoilemaan uudelleen säädös- ja institutionaalisia puitteita sekä toimintaohjelmia, jotka kaikki ovat välttämättömiä sellaisen tehokkaan kuluttajapolitiikan varmistamiseksi, joka takaa kyseiset tavoitteet ja niiden toteuttamisen.

12.4 ETSK pyrkii tässä oma-aloitteisessa lausunnossaan tulkitsemaan kansalaisyhteiskunnan tunteita ja antamaan oman panoksensa kyseisen politiikan määrittelyyn. Komitea ottaa erityisesti huomioon uusien jäsenvaltioiden edustajien osallistumisen toimintaan.

12.5 ETSK:n mielestä kuluttajapolitiikan tärkeimmät painopisteet ovat

- yhteisön säännösten konsolidointi, joka kattaa yksinkertaistamisen ja kodifoinnin
- lainsäädännön tehokas täytäntöönpano ja asianmukainen siirtäminen osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä sekä lainsäädännön tiukka valvonta
- sopimattomista kaupallisista menettelyistä annetun puitedirektiivin täytäntöönpano
- tiedonsaannin ja kuluttajavalistuksen tehostaminen viipymättä
- kuluttajapolitiikan tosiasiallinen sisällyttäminen muihin politiikkoihin sekä yhteisön että jäsenvaltioiden tasolla koskevan kysymyksen tarkasteleminen
- kuluttajajärjestöille annettava tuki suoritettaessa tuotetutkimuksia sekä vaihdettaessa tuotteiden laatuun liittyviä tietoja.

12.6 ETSK katsoo, että tehokkaan kuluttajansuojan ja aktiivisen kuluttajapolitiikan lähtökohtana ovat vankat ja riippumattomat kuluttajajärjestöt.

12.7 ETSK:n mielestä kuluttajajärjestöjen toteuttamiin toimiin, ohjelmiin, hankkeisiin ja aloitteisiin onkin taattava asianmukainen rahoitus.

12.8 ETSK:n käsityksen mukaan kuluttajajärjestöjen edustuksellisuutta ja osallistumista koskevien kriteereiden määrittely voi edistää ratkaisevasti kuluttajapolitiikan tehostamista.

12.9 ETSK:n mielestä on tehtävä uusia lainsäädäntäaloitteita, mutta asiassa on edettävä asteittain unohtamatta tarvetta säilyttää kyseessä olevien etujen tasapaino. Aloitteita tarvitaan etenkin seuraavilla aloilla:

- palveluiden turvallisuus ja viallisten palveluiden toimittamisesta lankeava vastuu
- keskeiset yleishyödylliset palvelut
- terveyden ja turvallisuuden suojelu
- elektronisten maksujen ja Internetin käyttöturvallisuuden parantaminen
- kotitalouksien ylivelkaantuminen
- maksuvälineet
- sopimusoikeus
- vireillepano-oikeus ja yhtenäinen oikeudellinen alue.

12.10 ETSK katsoo lisäksi, että yhteisön moninaisia nykyisiä säädöksiä olisi tarkistettava ja saatettava ne keskenään yhteensopiviksi mukauttamalla ne uusiin, laajentuneisiin yhtenäismarkkinoihin etenkin seuraavilla osa-alueilla:

- tuottajan vastuu
- kotimyynti, etämyynti, sähköinen kaupankäynti ja myynninedistäminen
- kohtuuttomat sopimusehdot
- kulutusluotot
- takuut tavaroiden ja palveluiden myynnissä.

12.11 ETSK palauttaa mieliin ehdotuksensa perustaa EU:n kuluttaja-asiain tutkimuslaitos, joka antaisi tietoa kuluttajapolitiikasta. ⁽¹⁾

12.12 ETSK kehottaa jäsenvaltioita asettamaan kuluttajansuojan ja kuluttaja-asioiden edistämisen sekä kuluttajien aktivoimisen etusijalle kaikissa toimintaperiaatteissaan.

12.13 ETSK suosittaa komissiolle, että se ottaisi huomioon tässä lausunnossa esitetyt ehdotukset ja suositukset kuluttajapolitiikan uusia suuntaviivoja määritellessään ja että se ryhtyisi julkaisemaan säännöllisesti kertomuksia kuluttaja-asioita ja kuluttajia koskevasta tilanteesta unionissa.

Bryssel 10. helmikuuta 2004

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁾ Lausunto aiheesta "Kuluttajapolitiittinen strategia vuosiksi 2002–2006" (26. helmikuuta 2003, EUVL C 95, 23.4.2003, esittelijä Ann **Davison**). Lausunto aiheesta "Kuluttajapolitiikkaa tukevien yhteisön toimien rahoitusta koskevat yleiset puitteet vuosille 2004–2007" (EUVL C 234, 30.9.2003, esittelijä Bernardo **Hernández Bataller**).

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraava muutosehdotus hylättiin, mutta se sai tuekseen yli neljänneksen annetuista äänistä:

Kohta 12.5

Lisätään painopisteluetteloön seuraavaa:

”— mahdollisuus selvittää kotimaan ulkopuolella ilmeneviä kuluttajan oikeuksien suojeluun liittyviä ongelmia oman maan kielellä ja oman maan kuluttaja-asiamiehen välityksellä.”

Perustelu

Nykyisin kuluttajan on vaikea pitää kiinni oikeuksistaan toisessa EU-valtiossa (esim. jos latvialainen katsoo kuluttajan oikeuksia loukatun Alankomaissa tai alankomaalainen Latviassa). Syynä ovat kielimuuri ja menettelyihin liittyvien esteiden puutteellinen tuntemus.

Äänestystulos

23 puolesta

43 vastaan

3 pidättyi äänestämästä
